

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Naš je — vstajenja dan!

Minili so dnevi Gospodovega trpljenja — postni čas, in sedaj praznujemo Gospodovo zmagoslavje — vstajenje. Najgloblje verske skrivnosti preživljamo te dni. Kristus, Bog in človek, se je žrtvoval, da bi rešil človeštvo in mu odprl vrata v nebo, k večni sreči. In ta žrtve je bila neizrečeno velika, ker je bilo tudi Gospodovo trpljenje strašno. On, Sin Stvarnika, pusti, da ga ljudje že ob rojstvu preganjajo, da mu grene njegovo učeniško dobo in da ga končno po celi vrsti čudežnih dejanj, ki dokazujejo njegovo božanstvo, ujemo, trpinčijo, sodijo in umore. Toda konec vsega tega je končno le zmaga nad navideznimi zmagovalci. Zmaga nad smrtjo, ki ji ne uide noben zemljan, zmaga Boga nad naravo.

Velika noč, praznik Vstajenja, je največji simbolični praznik tudi za delavstvo. Kristus je zmagal nad lažjo in krivico pismarjev ter farizejev, voditeljev judovskega ljudstva. Pravica, ta prelepa in med ljudmi tako preganjana hčerka božja, je zmagala po njem nad krivico največjastneje. Tudi delavstvo trpi hudo krivico. Izrabljajo ga na vse načine. Ne priznajo mu nikakih pravic. Spravljajo ga v podrejen položaj, v posebno kasto, ki se je zogne, kdor se je le more. Delovne roke se mučijo dan za dnem in ustvarjajo dobrine za vse človeštvo, ne žanjejo pa zato nikakega priznanja. Vse ugodnosti in hvalo tega sveta si prisvajajo pismarji in farizeji današnje družbe. Delavec gara po osem, devet in še več ur na dan, dobiček njegovega dela pa si prisvaja kapital v preveliki meri. Delavstvu prepušča le skromne drobtinice, ki ne zadostujejo za preživljanje delavca samega, kaj šele njegove družine. In ni ga, ki bi hotel delavstvu pomagati iz tega položaja. Rešujejo se vsakovrstna več ali manj nevažna vprašanja, za vprašanja eksistence ljudi in delitev pravice se pa ne zmenimo. Radi krščanske Velike noči delavstvo veruje v zmago pravice nad krivicami, ki se vrše nad njim. Toda tista sila, ki naj da delavstvu pravico in zmago nad krivico, je v delavstvu samem, kakor je tudi Kristus sam imel v sebi silo, ki je zmagala nad krivico ter naravnim zakonom smrti. Smisel zmage delavstva je v združenju delavstva v lastnih strokovnih organizacijah. Te organizacije naj bodo krov za delavstvo, pod katerim se bo zbiralo ter lažje prenašalo krivice, ki se mu gode. V svojih organizacijah se delavstvo krepi na znotraj in na zunaj, raste v moči, se bori za pravico.

Pojma pravica in krivica sta od Boga, ki je sam nositelj pravice in sovražni krivici. Saj je neskončno pravičen. Delavsko osvobodilno gibanje more nasloniti svojo organizacijo le na Kristusa. Vera v Kristusa za boreč se delavstvo ne more biti privatna zadeva posameznika, ampak vlogelni kamen njegove organizatorične stavbe. Brez tega kamna vsa stavba pade, ker v svetu samem vlada načelo sile močnejšega nad slabšim in bi moral po tem načelu tudi delavec vedno le trpeti in služiti posedujočim plastem, posestnikom kapitala. Delavstvo ne more iskati torej zatočišča v organizacijah, ki so indifereentne ali celo krščanstvu nasprotno. Po tej logiki marksizem ni in ne more biti za delavstvo rešilna bilka, ker priznava le zemeljske zakone, ne pa tudi nadnaravnih. Isto velja tudi za fašizem ter nacionalno-šovinistična gibanja, ki jim je država ter narod začetek in konec bitja ter rebitja. Ne rdeče socialistične, temveč rdeče Kristusove zastave naj bodo znamenja, pod katerimi zmagujemo in vstajamo.

Leto za letom praznujemo praznik vstajenja. Včasih so ga praznovali rimski sužnji z željo, da jim zasije zarja svobode in neodvisnosti. V srednjem veku se je skušal otresti kmet tlačanstva in je hrepenel po stari pravdi, ko je bil na zemlji, ki jo je obdeloval, sam gospodar. Obema so se želje izpolnile. Njunih tlačiteljev ni več. Praznik vstajenja pa je ostal. In ta praznik oznanja boljše čase tudi delavstvu, ki ga žulijo verige liberalnega gospodarskega reda.

Kaj prinaša našem delavstvu uredba o starostnem zavarovanju.

Vlada je svojo obljubo, ki jo je dala delavstvu, izpolnila. Izdala je že uredbo o minimalnih mezdah, te dni pa je izšla nova uredba o zavarovanju delavstva za starost in onemoglost, ki bo stopila v veljavo 1. septembra. Delavstvo bo predvsem zanimala poslednja uredba, saj naši delavci doslej z izjemo rudarjev in kovinarjev, ki imajo svoje bratovske skladnice, starostnega zavarovanja niso poznali. Velika večina našega delavstva je bila za slučaj starosti ali onemoglosti neprebrljena, delavec, ki ni imel svojcev, ki bi se nekako skrbeli zanj, je že vnaprej vedel, da ga bo na starost čakala beraška palica, strašna beda je tudi vladala v tistih družinah, ki so izgubile zaradi nesrečue in prezgodnje smrti svojega hranitelja. Šele sedanja vlada je pokazala svoje uvidevnost tudi za delavca ter je sedaj izdala zakon, ki mu naj preskrbi kolikor toliko znosno starost. Sicer nova uredba še ni popolna, sam minister za socialno politiko je dejal, da jo bo treba še izpopolniti in izboljšati, to pa se da doseči samo na podlagi večletnih izkušenj, ko se bo videlo, kako se starostno zavarovanje v praksi izvaja. Obenem prinaša nova uredba tudi reorganizacijo našega socialnega zavarovanja, ki se bo poenostavilo in izboljšalo, tako da nove dajatve za starostno zavarovanje ne bodo preveč obremenjevale našega gospodarstva, predvsem pa ne delavskega stanu.

Nova uredba prinaša tri vrste zavarovanj: za onemoglost, za starost in za smrt. Nežgodna renta se izplačuje po 200 tednih (4 letih) zavarovalne dobe ter jo dobijo osebe, ki zaradi bolezni, starosti in nesreče ne morejo več delati. Renta bo dajala zavarovanju tretjino zaslužka, ki bi ga mogel rentnik doseči, če bi bil še sposoben za delo. — Starostna renta se bo izplačevala po 500 tednih (10 letih) zavarovanja onim delavcem, ki dosežejo starost 70 let. Prejemali bodo rento v višini svoje plače, pri kateri so bili zaposleni. — Zavarovanje za slučaj smrti dobe vdove in sirote kot vdovnino in sirotinsko rento po umrlih osebah, ki so bile 100 tednov (2 leti) zavarovane. Vdove in sirote bodo dobivale poleg pogrebne še po eno četrtino moževne rente za vsakega otroka izpod 16 let in za sebe za dobo treh let. Triletna podpora se izplačuje tudi staršem, vnukom, bratom in sestram zavarovanca do starosti 16 let. Z novo uredbo se bomo v eni prihodnjih številkih »Delavske fronte« še podrobneje bavili.

Pod kakšnimi pogoji bi obnovili odnošaje z Rusijo.

V senatu je dr. Kramer imel tudi govor o zunanji politiki ter se je v njem bridko pritoževal, zakaj naša država ne sklene pogodbe z Rusijo ter ne prizna sovjetov. Kramer je pri tem svojem govoru očitveno mislil na slovensko ljudsko fronto, v katero bi rad zlezal. Odgovoril pa mu je dr. Stojadinovič v svojem ekspoziciji o zunanji politiki, v katerem je med drugim dejal: »Danes sem slišal, da nekateri gospodje mislijo, da je potrebno, da tudi naša država prizna Sovjetsko Rusijo. Oni postavljajo to državo v vrsto tistih, ki želijo mir v Evropi. Imamo pa, gospodje senatorji, dva mira, enega zunanjega, na meji, in drugega notranjega, socialni mir vsake države. Nočem zanikati, da vodijo Sovjeti miroljubno politiko, ki naj jih ne

potegne v odkrito vojno na njihovih mejah. Nočem zanikati tudi tega ne, da si Sovjeti hudo prizadevajo, da ohranijo mir v notranjosti svoje države, in to z zelo drastičnimi sredstvi. Toda, gospodje, nam tu v Jugoslaviji je potrebno še eno poročilo, ki ga do danes od sovjetske vlade še nismo dobili, in to je poročilo, da se Sovjeti ne bodo mešali v naše notranje zadeve. (Odobranje na desnici.) Včeraj, gospodje, ste vznemirjeni slišali besede, ki jih je senator Milan Popović tu govoril glede komunistične agitacije na naših univerzah. Vse dotlej dokler Sovjeti ne ustavijo komunistične agitacije pri nas, ne more biti govora o priznanju sovjetske vlade. (Viharno odobranje na desnici.)

„Demokracija“ socialistov.

Od številke do številke beremo v slovenski socialistični »Delavski politiki« članke, v katerih se bori za »demokracijo«, to je po njenih navedbah za svobodo združevanja, svobodo shodov, besede, tiska itd. Vemo, kako si zamišljajo slovenski gospodje socialisti to »demokracijo« — to naj bi bila svoboda demagogije. Da je temu res tako, je zapisala »Delavska politika« v zadnji številki sama. Najbrže se ji je zaletelo, ali pa misli, da je slovenski delavec tako malo izobražen, da tega ne bo opazil.

V pariškem predmestju Clichy so pristaši »socialne stranke« sklicali sestanek. Ta sestanek so hoteli razbiti pristaši »ljudske fronte«, to so združeni marksisti. Pri tem je bilo šest ljudi ubitih, okrog 300 pa ranjenih. In kaj pravi k temu pokolju »Delavska politika«? Menite mar, da je dosledna borbi za demokracijo, to je za svobodo združevanja in svobodo shodov, napadla in okrcala pristaše »ljudske fronte«? Kaj še! Napadla je pristaše »socialne stranke«, ki da so tako predrzni, da si sploh upajo sklicevati shode, da pa so si zbrali delavsko predmestje za shod, pa nazivlje izzivanje!

Gospodje rdeči generali! Zopet ste se razkrinkali v svoji borbi za »demokracijo«! Prav dobro vas razumemo: v Jugoslaviji, kjer nimate svobode demagogije in

svobode hecanja ljudi, seveda, tu smo za »demokracijo«, da bi si tako svobodo priborili; v Franciji pa, v tej demokratični Franciji, kjer vladajo idejni somišljeniki, združeni v »ljudski fronti«, je pa izzivanje, če se hoče — razen socialistov in komunistov — poslužiti svobode združevanja in zborovanja še kdo drugi! To so prav iste metode, kakršne vladajo v Rusiji in Slovenici jih imenujemo z domačim imenom: nasilje. Imate apetit, da bi vladali z nasiljem. Vemo, da si želite nazaj onih »dobrih« časov, ko ste metali iz tovarn svoje sotrpine radi tega, ker niso bili rdeče potrhani. O, včasih je bilo tako lušno, da smo hitro naredili »red« — kajne, gospodje socialisti. In sline se vam cede po tistih časih... Sedaj so pa tako srečni samo rdeči tovariši v Rusiji in Franciji — v Španiji pa jim ne gre tako od rok.

Gospodje socialisti! Le krepko nadaljujte s svojo borbo za »demokracijo«! Pri tem pa pazite, da ne bo enkrat slovenski narod vas smatral za izzivanje in vas pomedel. Pa to ni grožnja, to so samo vaše besede in vaše gledanje na dogodke. — »Delavska politika«: V Jugoslaviji zahtevamo svobodo zborovanja — v Franciji pa vsem nasprotnikom »ljudske fronte« v imenu »demokracije« batine in kroglje! Živijo Francija! Vive la France! (Klic »Del. politike« pred šestimi tedni.)

Komunizem v Franciji.

O komunizmu v Franciji v zadnjem času svetovno časopisje mnogo poroča. Poroča tudi o novi taktiki, ki jo tam utira, da bi se mogel razširiti med vsemi sloji. Ta igra je že vsem predobro znana. Že pred leti je namreč dala kominterna na predlog svojega tajnika Dimitrova vsem komunističnim celicam po svetu nalogo, da menjajo svojo taktiko, ki se je kazala dozdej v nasilju. »Meščanov« ne smejo več ogrožati, ker je potrebno srednji stan pridobiti za »ljudsko fronto«, ki pa naj se potem doobra izrabi po navodilih Moskve. Danes gredo komunisti v svojem stremljenju, da si dobe čim večji vpliv, tako daleč, da same sebe zataje. Da se je ta način kar dobro obnesel, je pokazala praksa, ko so »zmerni« ljudje začeli misliti, da se je komunizem pomeščnil. V Franciji, na priliko, je komunizem mnogo popustil — za trenutek in navidez samo — malim podjetnikom. Komunisti so se izkazali kot najbolj vneti zagovorniki srednjih stanov. Izvršilni odbor komunistične stranke se je spričlo številnih pritožb malih trgovcev, obrtnikov in kmetov celo izjavil, da se nikakor ne sme mirno gledati, kako se uničujejo srednji stanovi in da je prav njih obramba ena najvažnejših nalog ljudske fronte« (»Humanite« 7. VIII. 1936).

Vse to je seveda samo taktika, kakor jo naroča Moskva. Saj je vendar naravnost smešno, da bi mogla komunistična stranka braniti izrecno interese male obrti, ki še prav vsa tiči in se oklepa tradicije: poštenost, domovinska ljubezen, družina, tradicija, ki je z marksizmom nezdržljiva. V Sovjetski Rusiji so kmetije kolektivizirane in mala podjetja odpravljena. Tam so še samo nastavljeni in upravljani v službi države kot edinega delodajalca. Toda slepo Evropo je mogoče varati tudi v tem.

Napredek v rudarstvu.

Lani je vrednost rudarske proizvodnje narasla od 934 na 1013, topilniške pa od 451 na 455 mil., skupno torej od 1385 na 1565 mil. din. S tem je produkcija skoraj dosegla višino leta 1927 po vrednosti. — Najvišja je bila vrednost rudarske in topilniške proizvodnje leta 1921, ko je dosegla skoraj dve milijardi ali točno 1974 mil. din. Zanimivo je, da je tedaj znašalo število zaposlenih delavcev 45.828, l. 1926 pa 45.263.

Proizvodnja premoga se je lani povečala od 4.428.304 na 4.475.932 ton, predvsem produkcija črnega premoga in lignita, do čim je produkcija rjavega premoga celo nekoliko padla: od 3.091.769 na 3.066.370 ton. Skupna vrednost izkapanega premoga je znašala lani 546 mil. din (leta 1935 pa 454 mil. din), število zaposlenih delavcev pa je znašalo 27.280 (26.994).

Po računskem zaključku za 1935-36 so znašali izdatki državnih rudarskih podjetij 204.76 mil., dohodki pa 225.64 mil. din, torej je bilo prebitka 20.9 mil. din. Leta 1934-35 je znašal prebitok samo 11.2, leta 1933-34 pa 26.5 mil. din. Za primerjavo navajamo, da je znašal prebitok leta 1929 do 1930 65.8 mil. din. V tekočem letu so proračunani dohodki na 258, izdatki pa na 220 mil. din, tako da bo prebitok 38 mil. din.

Strašna nesreča delavskih otrok.

V vasi Taylor blizu New Londona v severnoameriški državi Teksas je eksplodirala 19. t. m. v šoli centralna kurjava na plin. V šoli je bilo okoli 1500 otrok, večinoma delavskih in uradniških, ker so v bližini naselja bogati petrolejski vrelci. Strahovita nesreča se je pripetila sredi pouka. Eksplozija je bila tako silna, da je vrglo do 50 kg težke kose cimenta do 400 m daleč. Po eksploziji je nastal še požar, ki je uničil velik del mogočne stavbe in zahteval še nove žrtve. Vsi gojenci, ki so k sreči ostali pri življenju, so dobili več ali manj nevarne opekline.

Število smrtnih žrtev znaša 455, treh otrok ni bilo mogoče spoznati, osem jih je zginilo, 92 otrok in učiteljev je bilo ranjenih.

Vesele velikonočne praznike!

želita vsem svojim naročnikom, čitateljem in prijateljem
Uredništvo in uprava „Delavske fronte“

Minimalne mezde.

Nova uredba o minimalnih mezdah daje več, kot je povedano v naslovu. Ne določa le minimalnih mezd, to je mezd, pod katerih višino delodajalci absolutno ne morejo iti, kjer se uredba izvaja, temveč določa tudi razsodišni postopek, ki se mora uvesti v slučaju spora med delodajalci in uslužbenci, da se spor poravnata mirnim potom in da ne pride takoj do stavke, ki pomeni objektivno rečeno vedno večjo ali manjšo škodo za obe sporni stranki.

Kot kršč. strokovničarji pozdravljamo načelno vladino uredbo, ker pomeni poseg v liberalni način gospodarstva in končuje s samopasnim postopanjem podjetnikov. Krščanske strokovne organizacije iz posameznih držav kot tudi njihova internacionala so zahtevale in zahtevajo, naj država zaščiti pred podjetniki delavce in nameščence, to je šibkejšo stran v gospodarskem življenju. V dosegajo tega cilja zahtevajo uvedbo razsodišnega postopanja ter zaščito delovnih minimalnih pogojev. Tudi naša Zveza združenih delavcev je na zadnjem svojem občnem zboru zahtevala izdajo uredbe o najnižjih mezdah. Moremo reči, da je jugoslovanska vlada z uredbo ustregla željam jugoslovanskega delavstva, še prav posebno pa krščanskim strokovničarjem. Z uredbo seveda ni rešeno vse mezno vprašanje.

Višina minimalne mezde bi bila lahko višja in uredba nikjer ne pravi, da ne sme biti višja. Borbo za višje mezde pa prepustimo strokovnim organizacijam. Toda že sedanji okvir minimalnih mezd bo dvignil v Sloveniji mezde 5—8000 delavcem. Veliko večjo vrednost pa pomeni uredba v tem oziru za kraje na jugu izvemši obmorske pokrajine, ker ima tam delavstvo ponekod naravnost sramotno nizke plače. Uredba je izpustila res poljedelske delavce. Toda tudi za te se bodo lahko določile minimalne mezde letos, ker bo imel minister tozadevno pooblastilo v finančnem zakonu. Razsodišni postopek v primerih sporov je velike važnosti v času komunistične propagande, ko skušajo izrabiti komunistični agitatorji stavke, da razrahljajo disciplino v vrstah strokovne organizacije in delavstva sploh. Komunistično rovarenje je dobilo s to uredbo hud udarec, strokovnim organizacijam pa se je dvignil njih pomen, ker se jim je dalo monopolno pooblastilo za sklepanje kolektivnih pogodb. Jasno pa je, da more izvlči delavstvo iz uredbe vso korist le v demokratičnih razmerah in če so na oblasti močje socialnega čuta. V primeru konservativne ali reakcionarne diktature lahko taka uredba, ki daje državi pravico soodločati o delovnih razmerah, mnogo škoduje delavstvu. Zato pa je tudi v korist delavstva, da podpira demokratično vlado in da ji ne meče pod noge polen.

Kakšno stališče sta pri nas zavzeli do nove uredbe marksistična in kršč. socialistična organizacija, ki zaenkrat predstavljata večino strokovno organiziranega delavstva?

Za rdeče je prinesel izjavo »Delavec«, za bele socialiste pa »Delavska Pravica«. Reči moramo, da je stališče marksistov do uredbe pozitivno in obenem objektivno, in da je stališče JSZ izpod peresa odvratnika dr. Pokorna iz Škofje Loke, bivšega člana nadzorstva JSZ, negativno in v mnogem nestvarno.

Marksistični »Delavec« pravi o razsodišnem postopku: »Glede prvega dela naredbe, ki predpisuje postopek pri sestavljanju kolektivnih pogodb, je treba reči, da sankcionira (potrjuje) v glavnem to, kar so strokovne organizacije že na terenu izvojevale.« O minimalnih mezdah pravi:

»Drugi del naredbe, ki določa najnižje dopustne mezde, pa posega v povsem nova področja socialne politike, za katera so se delavske strokovne organizacije že desetletja borile... Beseda minimalno pomeni najnižjo dopustno plačo, to se pravi, da plača ne sme biti nižja, kakor jo določuje naredba, dočim višina plače (maksimalna plača) sploh ni predpisana in bo treba skrbeti, da minimalnih plač ne bo nikjer, kjer so delavci vsaj kolikor toliko organizirani... Zato bodo naši kadri znali pojasniti, da je s to naredbo šele nastala najbolj živa potreba po organizirani borbi, da se naredba sploh privede v življenje in da se je ne izmalici, da bi dobre njene strani slabo vplivale. Tem bolj bodo strokovne organizacije potrebne, da se določila te naredbe z banovimi spolnitvami tako spopolnijo, da se minimalne plače ne bodo pretvorile v maksimalne plače.«

Dr. Pokorn molče preide preko razsodišnega dela uredbe in trdi samozavestno in cinčno:

»Kjer bo uredba uveljavljena, tam moramo reči, da podjetnikom ne bo delala škode. Delavcem pa določitev minimalnih mezd še nikoli ni koristila. Vsem tistim delavcem, ki si hočejo delovne pogoje izboljšati, je taka uredba o minimalnih

mezdah v veliko oviro v mezdnem boju.« Čeprav je in hoče biti g. advokat dr. Pokorn eden glavnih kršč. socialističnih vodij JSZ, je s temi trditvami vendar le izgubil vsako legitimacijo še nadalje govori o stvareh, ki se obravnavajo v strokovni organizaciji, ker ga postavljajo na laž citati iz »Delavca«, glasila marksistične strokovničarske centrale, kateri pa le moramo priznati, da ima zbranih okrog sebe močan kader ljudi, ki so izpeljali že precej mezdnih bojev in jih niso samo opazovali izma kavarniškega omizja. Ob enem pa demantira g. advokata tudi lanskoletni občni zbor JSZ, na katerem je zahtevala slednja v posebni resoluciji, da se uzakoni zakon o minimalnih mezdah. Minimalne mezde morajo biti enake in veljavne za vso državo.«

K stališču JSZ glede enakosti minimalnih mezd za vso državo moramo reči: »Hvala Bogu, da uredba tega ni sprejela!« Slovenski delavec bi se pač lepo zahvalil, če bi znašala njegova mezda toliko kot mezda delavca kje doli v Macedoniji.

Dr. Pokorn dalje modruje: »Slabše plačani delavci jih (namreč minimalnih mezd) ne bodo zahtevali, dokler bodo imeli delo, ker bodo rajši delali za slabšo mezdo, kakor da delo izgube. Šele odpuščenim delavci bodo prišli z zahtevki.« (To pač ni nobena nova modrost, ker je tako pač z vsako pravico. Da se zakonodajca izvaja, je pač potrebno, da je tu nekdo, ki zahteva njeno izvajanje, v tem slučaju torej zavredni in organizirani delavci. G. advokat bi pač lahko vedel, da brez tožnika, ni sodnika!)

Dalje je mnenja, da v uredbi določena minimalna mezda ni družinska. G. advokat pri tem več zahteva, kot pa se more zahtevati razumno od delodajalca. In družinske mezde ne more dati zasebni delodajalec, posebno manjši ne. To je nesporno dejstvo, ki ga dr. Gosar v svoji knjigi »Za nov družabni red« tako-le dokazuje:

»Ideja družinske mezde se sama zase... ne da uresničiti. Jasno je, da več kot delodajalec vobče more plačati, tudi delavci in uslužbenci ne morejo od njega zahtevati, kaj še, da bi resnično prejeli. Zaradi tega se da ideja družinske mezde uresničiti edino le posredno s pomočjo družbe. Delavčeva pravica do družinske mezde ne velja danes nič več izključno nasproti njegovemu delodajalcu, marveč velja prav tako in mnogokrat še bolj nasproti družbi« (stran 341). Dr. Gosar misli, kot kasneje tudi razlaga, da se more urediti vprašanje družinske mezde po zavarovalnem sistemu, to je da plačujejo delodajalci posebne prispevke za svoje delavce-družinske očete v posebne blagajne, ki izplačujejo delavcem podpore za otroke. Ta način ureditve družinske mezde zahteva tudi krščansko strokovno gibanje in je ponekod (Francija!) tudi že izpeljan.

Končno pa pokaže kršč. socialist dr. P., kam pes moli tace, ko zapiše:

»Naj nam povedo tisti, ki se vedno bijejo na svoja katoliška prsa in nas zmerjajo z boljševiki, kako naj naši delavci pri teh minimalnih mezdah ostanejo zdravi? To vprašanje smo stavili zato, ker v vladi, ki je to uredbo izdala, sedita dva ministra, ki poudarjata, da se je treba trdno držati papeževih okrožnic.«

Sedaj razumemo, zakaj je lani občni zbor JSZ zahteval uzakonjenje minimalnih mezd in zakaj letos kršč. socialisti točejo po tem zakonu. Če nečesa ni, sta kriva dr. Korošec in dr. Krek, če pa je, tedaj pa lop po tisti stvari, čeprav je v prid delavstvu. Naj je dobro ali slabo, reči se mora, da je za nič in to samo zato, da se ljudi ščuva proti ministroma in da delavci ne čutijo, da se je nekaj zboljšalo.

Kdo je tako delal in dela? Socialisti ne, saj smo slišali njihov glas iz »Delavca«. Nismo pa pozabili še, da so vrtele isto lajno po vojni pri nas komunistične strokovne organizacije z »Rdečim Praporom« ter Žorgo na čelu. Vse, kar je storil dr. Korošec ali Jože Gostinčar kot minister ali dr. Gosar kot poverjenik, vse je bilo komunistom izdajstvo delavskih interesov, proti vsemu so hujskali ljudi. Ne, da zboljšajo delavske razmere, temveč da okrepe komunistično stranko. Isto taktiko ubirajo inteligentje — vodje kršč. socialistov. Da se dokopljejo do politične moči, se vrivajo v strokovno organizacijo, izpričajo delavstvo in onemogočajo stvarno borbo za zboljšanje delavskih razmer. Delavcem se hlinito kot prijatelji, se vmešavajo v njihove razmere, mislijo in delajo pa po svojih ambicijah.

Prav veliko drznost pa kaže frazarenje o papeževih okrožnicah, ki bi morala biti katolikom pri nas kot je to drugod program za skupno delo, gledajo pa v njej beli socialisti le nepotrebno krpo papirja, vsled katere ne morejo več ljubimkovati s čistem marksizmom kot nekaj, pa jo podtaknejo za to pod nos dr. Korošcu, češ:

»Ti glej, da boš vse to izvršil, kar piše tu notri. Če ne boš, te pa bomo!« Kaj takega je mogoče res samo pri nas.

Nekateri trdijo, da so se v vodstvu JSZ razmere zboljšale. Kdor se zaveda, da volk dlako menja, nravi pa ne, tega ni verjel.

Toliko manj bo verjel po prefriganih izpadih, ki jih naj krije skrb za delavsko dobrobit. Bolj in bolj postaja jasno, da zavednemu krščanskemu strokovničarju in delavcu ni mesta v organizacijah JSZ.

Bivši član JSZ.

Politične vesti.

Proračun v senatu sprejet. V četrtek se je končala proračunska razprava v senatu ter je bil tudi tu proračun sprejet v predloženi obliki. Proti proračunu so glasovali samo člani kluba JNS. Razprava v senatu je bila zelo živahna, sukala se je pa v glavnem okrog razmer v Sloveniji. Oba predstavnika slovenskih jeenesarjev Kramer in Pucelj sta se zaletela v dolgovoznih govorih ter se pritoževala zaradi preganjanja, katerega so bajne deležni njuni pristaši. Dobila pa sta tako krepke in dobre odgovore od senatorjev Smodeja in od tovarišev — Srbov, ki poznajo razmere v Sloveniji, da so bile njune mile pritožbe zastoj ter sta se s svojim vpitjem samo osmešila.

Obiski državnikov v Belgradu. Jugoslavija je postala važen faktor v evropski politiki. Zahvaliti se ima zato dalekovidni zunanji politiki sedanje vlade, ki utrjuje na vse strani položaj države ter si pridobiva vedno nove prijatelje. Dokaz temu so tudi obiski vplivnih državnikov v Belgradu. Prav sedaj se muči v naši prestolnici italijanski zunanji minister grof Ciano. V najkrajšem času bo obiskal Belgrad tudi predsednik turške vlade Ismet Ineni. Začetkom aprila pa je napovedan svečan obisk češkoslovaškega prezidenta Beneša.

Politična in trgovska pogodba z Italijo. Italijanski zunanji minister grof Ciano se je v sredo pripeljal v našo državo ter se je v četrtek v Belgradu sestal z našim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom Stojadinovičem. Obisk italijanskega državnika v Belgradu v svetu zelo odmeva. Vršijo se med našo državo in Italijo že dalje časa pogajanja, ki se bodo s tem obiskom svečano zaključila, pogodba pa bo najbrže podpisana v Rimu. Pogajanja so predvsem gospodarskega značaja ter naj obnovijo trgovsko pogodbo in izboljšajo trgovske odnose med obema državama. Nadalje se bo obravnavalo vprašanje bivanja jugoslovanskih teroristov na italijanskem ozemlju, vprašanje italijanskih državljanov v Dalmaciji, vprašanje jugoslovanske manjšine v Italiji, vprašanje italijanskega vpliva v Albaniji. Nas Slovence predvsem zanima ureditev trgovskih odnosov ter izboljšanje neznanega položaja naših rojakov pod italijansko oblastjo. Če bo nova pogodba prinesla zadovoljivo rešitev obeh vprašanj, potem bo pomenilo to za Slovence veliko gospodarsko in narodno pridobitev.

Mussolini se je predčasno vrnil iz Afrike. Mussolini je svoj obisk v koloniji Libiji predčasno končal. Ostati bi moral še nekaj dni, pa se je nenadoma vkrcal na vojno križarko ter se vrnil domov. Njegov povratek je v zvezi z zaostritvijo odnosov med Italijo in Anglijo, ki so kljub nedavno sklenjenemu sporazumu vedno slabši.

Predsednik romunske vlade Tatarescu se je mučil na obisku v Pragi. Na poti v Čehoslovaško ga je spremlilo več visokih vojaških funkcionarjev. Njegovo potovanje, ki je bilo namenjeno v glavnem tvornicam za orožje, je v zvezi z oborožitvenim programom Romunije, za katerega bo Čehoslovaška prispevala posojilo in orožje. Poleg tega bodo Škodovi zavodi, ki so ena največjih tovarn orožja v Evropi, ustanovili svojo podružno tovarno na Romunskem.

Preosnove v avstrijski vladi. Avstrijski kancelar dr. Schuschnigg je preosnoval svojo vlado, iz katere je izpadel notranji minister Neustätter-Stürmer, ki je bil znan zaradi svojih simpatij do hitlerjevcev. Njegovo mesto je zasedel energični dr. Skubl, dosednji predsednik dunajske policije. Izprememba v avstrijski vladi pomenja novo poostritev odnosov z Nemčijo in nemški listi tega prav nič ne prikrivajo.

Nova orientacija avstrijske politike se obeta. Potovanje kanclerja dr. Schuschnigga v Budimpešto, izjave čehoslovanskih državnikov in pisanje avstrijskega in češkega časopisja nam kaže to smer, ki bo obstojala v tesnejšem sodelovanju Avstrije s Čehoslovaško, ki imata skupnega sovražnika — Nemčijo. Tudi Italija podpira tako zblizanje, ker ji kljub vsemu prijateljstvu z Nemčijo ni ljubo, če bi slednja prevzela v Srednji Evropi preveliki vpliv.

Desetletni načrt za izvedbo javnih del je izdelala grška vlada. Izvedla ga bo s posojilom v znesku 10 milijard drahem.

Nemški pastirski list proti krštvam konkordata. V vseh nemških cerkvah so

minulo nedeljo prečitati poslanico sv. očeta, v kateri protestira proti krštvam konkordata, ki jih vrši nemška narodnosocialistična vlada. Sv. oče odločno nastopa proti tem krštvam, ki obstojajo v odvzemanju pravic staršem in cerkvi pri vzgoji otrok, v širjenju nemškega staropoganstva ter ostro obsoja plemensko načelo, ki ga Nemčija tako pretirano izvaja. Zaključuje se poslanica z izjavo, da bodo nemški katoličani znali braniti pravice vere in cerkve kljub koncentracijskim taboriščem, ječam in preganjanju. Odmev te poslanice je bil v Nemčiji in v svetu velikanski.

Slovaki proti zvezi z boljševiki. Med vsemi slovaškimi političnimi strankami se je pojavilo močno gibanje, naj sklene država raje tesnejšo obrambno zvezo s Poljaki, kakor s Sovjetsko Rusijo.

V Franciji je dal streljati socialisti na komuniste. V Parizu se je pripetil v pretečenem tednu tragičen dogodek, ki je v čudni luči razsvetlil razmere med socialisti in komunisti. V pariškem predmestju Clichy je hotela prirediti organizacija ognjenih križev, ki jo vodi polkovnik Del Rok, svoje zborovanje. Proti tej organizaciji nastopajo socialisti in komunisti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Vendar pa vlada ni mogla prošnje za zborovanje brez vzroka odbiti ter ga je dovolila. Pariški marksisti pa so hoteli sestanek ognjenih križarjev preprečiti ter so spravili skupaj s hujskanjem veliko množico na noge, da je navalila na zborovalce. Te je vzela v zaščito policija, proti kateri se je nato obrnil bes marksistov. Naglo so napravili po ulicah barikade ter začeli na policijo streljati. Na pozorišče spopada je prišel notranji minister, ki je socialist. Ko je videl, da so marksisti porabili dovoljeno zborovanje samo kot pretvezo, da povzročijo pokolj, je dal odredbo, da se nastopi proti njim z orožjem. Vnela se je bitka, v kateri je padlo 6 mrtvih in več sto ranjenih. Zaradi tega pokolja je nastal med rdečimi bratci v vladi strahovit spor. Socialisti bi radi komunistične zavzeznike pomirili ter so jim obljubili, da bodo razpustili organizacijo ognjenih križev. Temu pa so se zopet uprli radikali, od katerih je odvisna usoda Blumove vlade, in tako je sedaj Blum v hudih škripkih, ker ga ščipajo od leve in desne. Naši »ljudski fronti« je pokolj v Clichyju lep vzgled, kako izgleda rdeče bratstvo v resnici, ko odreja sam socialistični notranji minister, da začne policija streljati v demonstrante. Zanimiva je tudi botra »Delavska politika«, ki je o teh žalostnih dogodkih samo kratko poročala in imenuje zborovanje pristašev »ognjenih križev« za izzivanje.

General Franco prevzel poveljstvo pred Madridom. Položaj pred Madridom je še vedno nespomenjen. Včasih doseže ena, potem pa druga stranka kak uspeh, vendar odločitve borbe dosedaj še niso prinesle. Sedaj je prevzel general Franco sam poveljstvo čet, ki napadajo Madrid. Naši marksistični listi na široko pišejo o zmagah valencijske vlade, kako pomembne pa so te zmage, dokazuje najbolj korak angleške vlade, ki je svojega poslanika v Valenciji odpoklicala ter to poslaniško mesto pri rdeči vladi opustila. Angleži imajo že dober nos in vedo, da so dnevi rdečega režima šteti in da se je sedaj treba držati generala Franca.

Prostovoljci so siti. Mnogo tisoč francoskih in angleških prostovoljcev se bori na strani španskih boljševikov. So to sami komunisti, ki jih je navdušenje za rdečo stvar zapeljalo. Sedaj pa je njihovo navdušenje že splahnelo, o čemur najboljše dokazuje posredovanje angleških in francoskih oblastev, ki so podvzela pri španski social-komunistični vladi korake, da se omogoči tem prostovoljcem zopet povratek v domovino.

Španski rdečkarji so hoteli prodati Maroko. Rdeča španska vlada v Valenciji je ponudila španski Maroko na prodaj Angliji in Franciji, če ji pomagata proti generalu Francu. Obe državi sta to kupčijo odklonili. Brezvestnost španske rdeče vlade radi teh kupčijskih posudb je razumljiva šele tedaj, če pomislimo, da so se Španci stoletja vojskovali za svojo posest v Maroku ter so prelili zanjo kri milijonov svojih sinov.

Zahtevajte povsod „Delavsko fronto“!

Vestnik ZZD.

Zveza združenih delavcev želi vsemu članstvu in prijateljem blagoslovljen praznik Vstajenja! Praznujmo ta praznik v naših srcih, v naših dušah. Tako praznovanje bo tudi imelo odmev v naši organizaciji. — Tudi ZZD bo praznovala svoj praznik Vstajenja. Brez bojev ni zmage, brez trpljenja ni Vstajenja! Brez trudapolnega in požrtvovalnega dela ne pričakujemo uspehov! Sami si s pomočjo vstalega Kristusa zidajmo bodočnost, bodočnost, ki bo prinesla v vsa srca trpinov veselo Alelujo!

Iz centrale.

Ljubljana. Centrala je društveni praznik sv. Jožefa, zaščitnika in varuha ZZD, proslavila na prisrčen in slovesen način. Ob 9. uri zjutraj je bila v kapeli Vzajemne zavarovalnice sv. maša, ki jo je daroval g. urednik Košiček. Na zbrani je imel lep, prazniku primeren cerkven nagovor, katerega so se navzoči globoko vtisnili v srce. Ob 10. uri se je zbralo naše delavstvo v mali dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi ulici na slavnostno zborovanje. Dvorana je bila primerno okrašena, s sliko sv. Jožefa, križem in cvetjem. Tovariš predsednik Kukovica je otvoril zborovanje in je povedal nekaj vzpodbudnih besed. Nato je povzel besedo tov. Smerni Rudolf, ki je v klenem, globoko zasnovanem in prepričevalnem govoru opisal socijalne boje, delavski praznik in delo ter življenje strokovne organizacije. Dvorana ga je za njegova izvajanja nagradila z živahnim ploskanjem. Tov. predsednik je k zaključku povedal: Rastemo, nismo več četa, postajamo že armada, ki bo sposobna izvojevati delavstvu pravice po načelih Cerkve in papeških okrožnic.

Papirničarji.

Sladki vrh. Končno smo tudi mi sklicali ustanovni občni zbor in sicer za dan sv. Jožefa. Pričetek je bil ob treh popoldne. Po poročilu pripravljalnega odbora se je prešlo na čitanje pravil in na volitev odbora. Izvolil se je naslednji odbor: Štandeker Štefan, predsednik; njegov namestnik Černič Franc; tajnik Vrečar Maks; blagajnik Štandeker Miha; odbornika: Leopold Jožef in Vake Alojz; pregledovalca računov: Unterlehner Ivan in Kristl Franc. — Po izvršenih volitvah je povzel besedo zastopnik centrale tov. Cvikel, ki je v podrobnejših razložil razliko med našo in marksistično organizacijo. Dalje časa se je pomudil tudi pri socijalni zakonodaji, predvsem pri uredbi o minimalnih mezdah. Radi te uredbe je precej razburjenja sem in tja med delavstvom. To razburjenje pa je povzročeno od onih, ki bi radi videli našega delavca v takih razmerah, da bi bil goden za njih prevratne namene. Člani so pazno sledili izvajanjem in končno se je v prijateljskem razgovoru razčistilo in pojasnilo vse, kar bi lahko povzročalo motno vodo. Občni zbor je potekel v najlepšem razpoloženju in odločnost odbora daje jamstvo, da bo ta podružnica ZZD trden mejnik ob naši severni meji.

Radeče pri Zidanem mostu. Korajža velja! Dosti je bilo čakanja. Snubili so nas razni naduteži, ki so se celo predstavljali pred posamezniki z raznimi naslovi, izrabljali Delavsko zbornico. (Kot se je velika zloraba na ta naslov naredila tudi v Rimskih Toplicah. O tem se bomo še najbrž pogovorili!) Nas to nič ne moti. Zato smo se zbrali v nedeljo 21. t. m. ter se stvarno pogovorili in obenem ustanovili podružnico papirničarjev ZZD. Stopili smo v krog katoliškega organiziranega delavstva. Pristopilo je lepo število članov. Pogum velja!

Kovinarji.

Jesenice. Kolektivna pogodba pri KID. List »Na mejah«, ki izhaja pri nas na Jesenicah, o tem poroča: Podpis kolektivne pogodbe je v kroniki delavskih mezdnih gibanj važen dan. Jeseniška kronika jih beleži precej. Beležila bo tudi dan 24. februarja 1937. Na ta dan se je, kakor vsi vemo, podpisala sedaj veljavna kolektivna pogodba. Pogodba, ki je v vsem spreminila sestav prejšnjih pogodb in je uvedla popolnoma nov sistem razmerja, ki naj nastane med delavci in KID. Za delavsko zastopstvo je bil položaj težak. Sprijazniti se je bilo treba z zistemom in povprečnim znižanjem 11%, kar je bilo bistvo skoraj dvamesečnega razpravljavanja. Vpričo dejstva, da je imela delavska delegacija, ki je zastopala preko 2500 delavcev in njihovih družin, težko stališče, je bilo pričakovati možatega in objektivnega nastopa pred delavsko maso in na razpravah. Tega pa ni bilo, vsaj v toliki meri ne, kakor je v tako resnih dnevih, ko se delavcu odmerja kruh, nujno potrebno. Starejšim delavcem pri KID so še prav dobro v spominu mezdna gibanja v

prvih povojnih letih, ki so jih vodili socijaldemokrati s svojim demagoškim ter hujskaškim načinom. Več jim je bil prestiž organizacije, kakor pa stvarnost položaja. Ko so se takrat razprave vršile v hotelu »Triglav«, so zahtevali, da se morajo zastopniki naše organizacije odstraniti. Šele potem, ko je zastopnik tovarne sam opozoril, da ni navzoč zato, da poslušša delavske organizacijske spore, temveč zato, da se pogaja o plačah, se je razprava začela. Samo zaradi prestiža njihove organizacije so morali voditelji naše organizacije celo na cesto od svojega večletnega dela pri KID in to družinski očetje brez imovine. Teror in demagogija sta spremljala delavske borbe od večinske organizacije. Delavstvo se še dobro spominja, kako so se vršili sprejemi v tovarno takrat, ko so ta posel imeli v rokah njihovih glavnih zaupnikov, ne socialna potreba, ne drugačna upravičenost ni bila merodajna, samo če si podpisal pristopnico k njim, si smel upati, drugače je bilo brez energične intervencije zaman. Naše delavstvo še danes obsoja nastop marksističnih veljakov iz leta 1932, ko so v težkem mezdnem gibanju smatrali bolj za potrebno, preganjati klerikalce in jih odstranjevati od razprav, kakor pa enoten nastop vsega delavstva za čim uspešnejšo rešitev gibanja. Res, pričakovali smo, da so taki nastopi za nami, v zgodovini resen pouk. Da, kadar se delavstvo nahaja v mezdnem gibanju za svoj kruh in svoj položaj, naj odpade vsaka barva organizacije in naj delavsko zastopstvo enotno, stvarno in objektivno nastopa napram svojemu partnerju, da bo uspeh za delavstvo ugodnejši. Minulo gibanje pa nam je z izvršenimi dejstvi samo spricevalo, da taki žalostni pojavi še danes obstajajo. Vsem nam je znano, da je pri teh razpravah nastopila tudi na katoliških načelih zgrajena delavska organizacija: Zveza združenih delavcev, ki se je rodila v Ljubljani uprav zaradi neodločnosti JSZ, v načelnih zadevah, in ki ima svojo podružnico na Breznici, v kateri so včlanjeni delavci KID z Jesenic in iz Javornika. Menimo, da ni bistvene važnosti, ali kaka organizacija zastopa 100 ali samo 50 delavcev, temveč je važno, kako zastopa, in če je legitimno priznana. Zgodilo se pa je zopet to, kar je delavstvo vedno obsojalo. Delavski zastopniki treh organizacij JSZ, SMRJ in NSZ so bili mnenja, da je ta nova neomadeževana organizacija njim bolj nevarna, kakor pa tovarniški osutek nove pogodbe. Poslužili so se vseh trikov, da bi ji onemogočili sodelovanje in to, še predno je kdo izmed zveličavnih zastopnikov vedel, kako bo nastopilo zastopstvo te organizacije in kako bo branilo delavske interese. Ne delavski kruh, ne skupni delavski prestiž, ampak organizacijski prestiž je stopil v ospredje predvsem v vrstah SMRJ in JSZ tako močno, da so predložili KID izjavo, češ, da ta organizacija ni prijavitelna jeseniški policiji in zato ne more prisostvovati razpravam. V svojem sovraštvu do sodelavcev, včlanjenih v tej organizaciji, so pozabili celo na to, da če je podružnica na Breznici, nima nikakega stika s tukajšnjo policijo, ampak da mora biti prijavitelna pri okrajnem glavarstvu v Radovljici. Da je tam prijavitelna, je pa dokazano. V svoji ozkorsrčnosti so šli tako daleč, da so celo na razpravah zastopstvo te organizacije tam omalovaževali, kjer bi delavska enotnost morala biti najjačja, in to brez povera. Dobesedni stenografski zapisniki, kjer so zapisane vse izjave zastopnika katerekoli organizacije, bodo razkrinkale še marsikatero demagogijo in neresnične vesti, ki so bile podane kjerkoli. Takrat bo delavstvo samo sodilo in obsodilo. Če so nastopili tako proti ZZD marksisti, ki so drugačnega svetovnega nazora in ki ob vsaki priliki, tudi v najbolj resnih krušnih borbah, bijejo po nas, je že razumeti. Da pa se je na to polje spustilo tudi zastopstvo JSZ, ki je še leta 1932 v poročilu »Kako smo sodelovali«, ki ga je izdala obenem s takratno kolektivno pogodbo in v katerem ostro obsoja nastop marksistov in ki si je do zadnjega časa lastila legitimacijo najresnejše organizacije, je pa resnemu delavcu težko razumeti. To pa še tem bolj, ker se je postavila ob rameno marksistov in takorekoč najbolj bila po ZZD, čeprav ji je po svetovnem naziranju najbolj blizu. Tako postopanje je JSZ samo v škodo. Kdo ima pravico do obstoja, bo pokazala bodočnost. Resno delo je temelj obstoja vsake ustanove. Trenja med raznimi organizacijami bodo ostala, vsaka se bori za zaupanje delavstva. Ta borba pa naj bo resna in stvarna. Kadar pa je delavstvo v mezdnem gibanju, takrat pa naj bo vsem edinole mar kruh in ničesar drugega. Naj bo to zadnje gibanje, v katerem so se vršili pravni koristni nastopi med delavskimi organizacijami. To je v dobrobit delavstva. In to mi želimo.

Lesni delavci.

Rimske Toplice. Na praznik sv. Jožefa 19. marca smo imeli ustanovni občni zbor podružnice ZZD. Udeležba je bila zadovoljiva. Izvolil se je naslednji društveni odbor: predsednik Knez Ivan, Logar Jože, Lapornik Franc, Breznikar Franc, Terzija Zupanc, Star Alojzij, Franciška Basti, in kot pregledovalci računov: Feliks Purk in Drevenšek Franc. Po volitvi odbora je povzel besedo zastopnik centrale, ki je v polurnem govoru razložil začetno delo organizacije. Pomudil se je nekoliko tudi pri nasprotnikih, ki kar pihajo od jeze, ker se je polovica njihovih članov odločila, da prestopi v ZZD. V svoji onemogli jezi je zastopnik JSZ popolnoma izgubil glavo na zadnjem razgovoru s podjetnikom. Vsi smo si bili edini v tem, da gre nova podružnica svojo pot ne glede na levo in ne na desno. »oni« pa se naj jeze in naj streljajo kozle.

Fotografi.

Ljubljana. Izvleček iz govora tov. tajnika za občni zbor. Kakor vsaka organizacija, ima tudi naša v programu borbo proti izkoriščevanju delavca, borbo proti nekvalificiranim močem in borbo za naše pravice. Ta borba pa ne sloni na materialistični podlagi, ki a priori odklanja vsako pametno sodelovanje, ki prinaša delavstvu korist, ampak oznanja brezobzirni razredni boj, ki je v škodo delavstvu. Mi kot katoliška strokovna organizacija zahtevamo, da se povsod uveljavi krščanska pravičnost in ljubezen. Zahtevamo svojo pravico, na drugi strani pa ne zagovarjamo marksističnega načela: »Homo homini — lupus«, pač pa »človek človeku — brat«, ne pa volk. Žal, da se to načelo danes tako malo izpolnjuje. Vemo, da je neznana resolucija, katero smo izdali ob ustanovnem občnem zboru, ker vam odbor v okrožnici, ki jo je izdal, ni niti omenil, čeprav smo to od njega zahtevali. Nekaj točk je sicer odobraval, izpolnil pa ni niti ene. V tej resoluciji smo zahtevali izboljšanje plač, odstranitev nekvalificiranih moči, da se vajence sprejema samo v ateljejih, ne pa v laboratorijih, da se jemlje samo vajence do 18. leta in da smo soudeleženi pri pomočniških in mojsterskih izpitih. Škandalozne plače so posledica konkurence nekaterih mojstrov, ker ne morejo konkurirati v delu, zmanjšujejo cene svojim izdelkom. Z zmanjšanjem cen, kateri je večina sledila, pa so se vedle znižale tudi naše plače. Po statistiki iz Ljubljane in Maribora ugotavljam, da je 80% plač padlo zadnja leta za polovico. Pri tem izvzemanem revne ateljeje, toda po ugotovitvi vam navedem v več slučajih, da plača mojster, ki ima majhne dohodke, pomočnika bolje, kakor tisti, katerih ateljeji slovijo za najboljše v Ljubljani. V Mariboru je firma, ki plačuje svojo moč z letoletno prakso brez hrane in brez stanje po 300 Din mesečno. Sličen primer je tudi v Ljubljani. Da se preprečijo slične zlorabe, pripravljamo osutek kolektivne pogodbe, eventualno odredbo banovine o sorazmerju plač na podlagi zakona o minimalnih mezdah, ki bo stopila v veljavo. (V prihodnji številki naprej.)

Vabilo. V sredo dne 31. mara t. l. ob 8. uri bo v naši običajni sobi (vhod iz Čopove ulice 1) predaval naš član tov. Pfeifer o retuši. Ker bo predavanje izredno zanimivo posebno zaradi ameriške retuše, vabi odbor vse člane kakor tudi vajece k polnoštevilni udeležbi! Obenem vošči odbor vsem članom vesele velikonočne praznike!

Stavbinski delavci.

Organizacije naših stavbinskih delavcev organiziranih v Zvezi združenih delavcev dobro napreduje. Stavbinski delavec se zaveda, da samo tam kjer so dosledni kristjani, je jamstvo za pošteno delo. Ta teden bomo videli, kakšna bo kolektivna pogodba. Kdaj bi stavbinsko delavstvo že lahko imelo kolektivno pogodbo, a je ni imelo vsled neresnosti gotovih struj v delavskem strokovnem pokretu. Prepričani smo, da se taki slučaj ne bodo več ponavljali, ker so v škodo delavstvu. V delavski strokovni pokret spada: resnost in stvarnost in strokovne organizacije bodo tudi na članstvu porastle, če bodo vedno delale za koristi delavstvu. V vsej povojni dobi se je s stavbinskim delavstvom igrala hazardna igra, zato je danes tako težko strokovno delo pri stavbincih.

Usnjarski delavci.

Ustanovni občni zbor podruž. ZZD usnjarskih delavcev, tovarne »Indus« v

Ljubljani. Ob lepi udeležbi usnjarskega delavstva se je vršil naš ustanovni občni zbor dne 17. marca v kleti Konzumnega društva v Ljubljani. Od leta 1932 ko je postalo za naše kršč. delavce v tej tovarni neznosno ozir. jih je tedanje vodstvo takratnega režima kratkotalo odpuščilo brez vsakega vzroka, vkljub temu, da so jih vrgli na cesto, so ostali zvesti svojim idejam, v trdnem prepričanju, da se povrnejo nazaj na svoja mesta v to tovarno, katere vodstvo so prevzeli sedaj sposobni ljudje. Po petih letih so se zbrali na zborovanju mladi agilni strokovničarji, polni življenja za delo in povzdigo strokovne organizacije. V kratkem času smo organizirali naše delavce. Na ustanovnem občnem zboru je bilo zelo živahno in smo postavili na krmilo organizacije tovariše, v katere ima članstvo zaupanje. Občni zbor je pokazal, kako potrebna je bila ustanovitev organizacije. Sedaj tovariši na delo. V združitvi je moč. Bog živi!

Razne stroke.

Sv. Vid nad Cerknico. V naš kraj je stopila pomlad in to ne samo v gozd in na polje, ampak tudi v nas same. Praznik Sv. Jožefa bo za nas odslej dvakrat pomemben, ker se je ta dan naše dejanje in nehanje prelomilo iz starega v novo. Iz raztresenih in oddaljenih selišč in vasi smo se zbrali k ustanovnemu občnemu zboru podružnice ZZD. Tovariš Rot je v uvodnih besedah opisal krivice, ki so se nam odslej godile povsod, kjer smo delali, pač iz enostavnega razloga, ker nismo bili organizirani in zato nepoučeni. Po uvodnih besedah je zastavil dolg govor zastopnik centrale tov. Sešelj, ki je orisal razvoj in borbe delavskega stanu od pozne zgodovine do danes. Uvideli smo, da kar uži-va ugodnosti dandanašnji delavec, se ima za vse zahvaliti organizirani moči. Vsi navzoči smo se vpisali v Zvezo združenih delavcev, hočemo pa pridobiti tudi vse one, kateri na to zborovanje niso mogli priti, ker niso zanj vedeli, ali kakorkoli. Pri volitvah smo sestavili listo najboljših, v katere imamo zaupanje, da bodo postojanko jačili in skrbeli, da bo na vztraj postal prava družina katoliških strokovničarjev. Pri izbiri predsednika smo se enoglasno odločili za tov. Mahne Jožeta. Velika volja do dela se je videla pri vseh, ker se ni nihče branil prevzeti odgovornega odborniškega mesta. Sedaj pojdemo na delo v kamnolome, h gradnjam na stavbe, v gozdove in na žage z zavestjo, da smo vsem drugim enakopravni bori-telji za stanovske pravice in za ideje katoliško delavskega pokreta.

Sv. Križ pri Litiji. Dne 4. aprila bo imelo delavstvo naše občine ustanovni občni zbor ZZD. Takoj po prvi maši se bomo zbrali v društveni dvorani, kjer hočemo strniti svoje vrste v bojvito četo moči. Hočemo si potom organizacije priboriti dela, zaslužka in kruha, povedati hočemo na glas, da nočemo miloščine, temveč poštenega zaslužka, povedati hočemo, da smo po božji volji na tem božjem svetu, da pa je božja volja, da imamo vsi delo in zaslužek. Dokumentirati hočemo svoje katoliško prepričanje, ker smo prepričani, da je naša rešitev le v največji zapovedi našega Odrašenika, ki pravi: Ljubi svojega Boga iz vsega srca in vse svoje duše in svojega bližnjega kakor samega sebe. Tovariši, delavci! V slogi je moč in v delu je rešitev, pridite, poprimo, in prav gotovo bo šlo. Blagoslovljeno veliko noč želi vsem tovarišem Priprav. odbor ZZD!

Grobje. V nedeljo, dne 21. marca se je vršil sestanek Podružnice ZZD v Grobjah v Društvenem domu. Poročalo se je o praksi Zveze združenih delavcev v Sloveniji in posebej v našem okraju, o obisku zastopnikov centrale pri prevz. g. škofu ter o delovnih razmerah v okoliških podjetjih. Člani so enoglasno z velikim odobravnjem pozdravili novo uredbo o najmanjših plačah, ki bo prinesla v delavske razmere zboljšanje, kakršno bi delavske organizacije same komaj mogle doseči v doglednem času. Obsodili so demagoško gonjo proti tej uredbi, ki se vodi v škodo delavstva zlasti od JSZ po »Delavski pravici«. — Prireditve, ki jo prireditelj tovariši iz Komende na odru grobeljskega Društvenega doma, se člani udeležijo polnoštevilno in pripeljejo s seboj svoje znanec in prijatelje (v nedeljo, dne 11. aprila ob ¼4. popoldne). — V majniku napravil podružnica avtobusni zlet na Brezje. Povabilo se okoliške podružnice, da store to na isti dan tudi one. Za zlet so se priglasili vsi člani. Ker bo možno organizirati več vozov, povabijo lahko člani tudi druge somišljenike. Za organizacijo zleta je bil naprošen društveni odbor. Soteska pri Novem mestu. Na praznik sv. Jožefa 19. t. m. smo imeli sestanek vseh delavcev. Sestanek so se delavci udeležili polnoštevilno. Po običajnih formalnostih in čitanju okrožnic je prešlo delavstvo na ožje naše razmere, katere danes niso zdaleka take kot bi bilo pričakovati. Zdi se, da je precej vere zmanjkalo, pa tudi upanje je že začelo plavati po narasli krki proti Novemu mestu. Pa napel bomo vse sile ter vse poklicali na pomoč v dobrobit organiziranih delavcev. Vse tako kaže, da tudi zaupniške legitimacije, katere so prejeli tukajšnji zaupniki od Del. zbornice, za let. izvolitev ne bodo ostale brez pomena.

Domače vesti.

Notar Franc Stupica †. Pri Sv. Lenartu v Sl. gor. je umrl tamošnji ugledni notar g. Franc Stupica v starosti 65 let.

70 letnica znamenitega slovenskega zgodovinarja. Dne 25. marca je obhajal 70letni jubilej

g. prelat dr. Franc Kovačič, upokojeni bogoslovni profesor, znameniti slovenski zgodovinar, ki se tudi največ trudi, da bi priboril vladiki Slomšku čast oltarja.

Župnik Fr. Rajčević †. V Ljubljani. Leonišču

je umrl v starosti 73 let g. Franc Rajčević, bivši župnik v Senčurju pri Kranju.

Obeselega so našli v Prevaljah Maksa Murko, kovaškega mojstra. Obupani ni zapustil nobene pisma in je vzrok samomora neznan.

78 letni stari obupal nad življenjem. V Guštanju je skočil iz obupa v Mežo in utonil 78-letni delavec Martin Zorman iz Prevalj.

Drzen vlom v mestu sredi dneva. Med opoldanskim odmorom je bil v Mariboru izvršen vlom v drogerijo Maksa Kanca, ki je na voglu Gosposke in Slovenske ulice ter na najbolj prometnem kraju. Storitelj je odprl dnevno blagajno, vzel iz nje 1500 Din, jo zaprl in nemoteno zginil.

Vlom v Mariboru in okolici. Neznanci so v noči v Mariboru v Frankopanovi ulici oplenili gostilno Mileta za 1500 Din. V Bresternici pri Mariboru so povzročili vlomilce v kleti posestniku Francu Lorbecu 1500 Din škode.

Pogrebce je prošil in je sam smrtno onesrečil. V Selnici ob Dravi je umrla stara Rotnerica. Njen mož se je podal v župnijo Sv. Križ nad Mariborom, da bi povabil sorodnike na pogreb žene. Ženo so pokopali, starega Rotnerja ni bilo od nikoder na spregled. Še le peti dan so ga našli mrtvega. V gozdu je zdrknil, padel 20 m globoko in se je ubil.

Naplavljeno truplo. Pri Muti je naplavila Drava že močno razpadlo truplo starejšega moža, o katerem še žandarmerija ni poizvedela, odkod in kdo da je.

Od vlomilcev obiskana klet. V Mariboru na Kalvariji so nočni vlomilci odnesli iz kleti mariborskega trgovca Antona Tkalec 601 zganja, 2001 vina in drugi sod z 2001 so izpustili in je vse vino izteklo na tla.

Tovorniški delavec si sam končal življenje. V Spodnji Dobrovi na Teznu pri Mariboru so našli obešenega na lestvi tvorniškega delavca Avgusta Lah.

Pri ciganih najdeno ukradeno blago. Na Teznu pri Mariboru je bil okraden trgovec Mernik za 10.000 Din v ciganskem taboru in skrivališču na Dravskem polju so odkrili orožniki precej blaga, o katerem je Mernik izpovedal, da je iz njegove trgovine.

Tatvine pri Sv. Barbari v Slov. goricah. Pri Sv. Barbari v Slov. goricah so odnesli še neizsledeni vlomilci po izlomu železne mreže iz sobe šolskega upravitelja Oblaka, posteljnine in perila za 3000 Din. Isto noč so ukradli krojaču Lojzetu Kranjcu blaga za sedem oblek.

Smrtonosni strel na ženo. V Lokavcih pri Sv. Ani v Slov. goricah je oddal na delu na vrtu zaposleno 52 letno posestnico Suzano Kurbus njena 40 letna žena Jožefa Kurbus v prepiru dva strela. Težko ranjeno so prepeljali v mariborsko bolnico, kjer je hitro podlegla radi zadetka v trebuh. Zakonca Kurbus sta živila ločeno in sta nameravala tudi sodno narazen.

Prijeti ponarejevalci. V hlevski kuhinji Ivana Jeze, posestnika na Hajdini pri Ptujju, so odkrili orožniki raznih kovin za 20.000 komadov po 50 Din. Zaprl so Jezo; zidarja Alojzija Ravšl, ki je poklicen ponarejevalec, kateri je zapustil pred kratkim kaznilnico in njegovo pomočnico Ana Skarija.

19 požigov priznal. V Vrhliju pri Slov. Bistrici so na opozorilo kmetja prijeli Jožefa Koréna, 27 letnega malega posestnika iz Bukovca pri Poljanah. Po kratkem oklevanju je izpovedal orožnikom, da ima na vesti od leta 1930 19 požigov, katere je vršil za denarno nagrado, za piščajo in iz maševanja.

Uboj vsled preprirov v družini. Poljski delavec Ivan Kukovec v Moravcih pri Ljutomeru je zahteval od svoje tašče Trstenjak predajo kočarje, katere mu ta ni hotela izročiti in radi tega so bili družinski prepri na dnevnem redu. Na Jožefovo je bil prepri med omenjenima posebno ljut in je poklicala tašča na pomoč svojega v bližini stanujočega sina Franca, ki je rogovileža pozval k miru. Ko je Franc Trstenjak zapustil hišo, ga je sunil svak z nožem v trebuh in mu je prerezal čreva. Smrtonovarno obklanega so prepeljali v bolnico v Ptuj, kjer je kmalu izdihnil na posledicah zabadljaju.

Hudo obdelan v vilami. Pri Trziču v okolici Ptujja je bil na cesti napaden in nevarno obdelan z gnojnimi vilami Vid Ivančič, posestniški sin.

Za prihranke okraden pekovski pomočnik. Na Veliki pri Mariji Snežni je sunil neznanec pekovskemu pomočniku Francu Orožimu iz Kovčeka prihranek 11.200 Din.

Posledica igračknanja s patrono. 15 letni Alojzij Pinterič, posestniški sin iz ptujске okolice,

je našel v gozdu patrono in jo je hotel doma odpreti, naboj je eksplodiral in neprevidevna fanta so prepeljali v ptujsko bolnico s hudo ranjenim obrazom in rokama.

Otrok utonil v potoku. V potok Rogoznica v Zobjeku pri Ptujju je padel 2 letni sinček zakoncev Ant. in Ivane Raši in je utonil.

Dijva krava. V bolnico v Ptujju so oddali 45 letno kočarico Ivano Lovrec, katero je napadla zdvijana krava in ji je prizadajala hujše notranje poškodbe.

Smrtonosen padec s škodnja. V Lokavcu pri Sv. Ani v Slov. goricah je padel 56 letni posestnik Jožef Triler 4 m globoko in se je ubil.

Alkohol vzrok smrti. Jakob Kovačič, prevzitar pri posestniku Martinu Verboštu pri Sv. Benediktu v Slov. gor., se je napil zganja in je hotel odkresati h Kapeli, kjer sta bila njegova žena in hčerka na delu. V temi je padel v potok Drvanjo in so ga našli ljudje vtopljenega ne daleč od hiše.

Cigani — vlomilci. V Žičah pri Slov. Konjicah so nočni vlomilci odnesli trgovcu Alojziju Ribič blaga za 40.000 Din. V Vinici na Hrvaškem so orožniki prijeli 20 ciganov, ki so priznali, da so oplenili Ribičevo trgovino. Ukradeno blago so deloma razprodali po kmetih na ptujskem polju, deloma so ga predelali zase v sracje ter obleko in le za 2000 Din je dobil Ribič vrtnega iz ciganske tatinske zaloge.

Sreča v nesreči. V Parizljah pri Braslovcah je zadel avto z 10 sejmarji ob brzjavni drog in se je prevrnil na njivo. Težje poškodbe je dobila samo trgovska pomočnica iz Celja, ki je sedela poleg šoferja, ostali so le lažje poškodovani.

Dve obsodbi. Celjsko sodišče je izreklo prejšnje dni ti-le dve obsodbi: 9. avgusta 1936 je Mihael Lešnik iz Pilištajna udaril z ročico po glavi Edvarda Vogo. Poškodba je bila tako huda, da je ostal udarjeni trajno nesposoben za delo. Lešnik je bil obsojen na eno leto in tri mesece strogega zaporu ter na 500 Din povprečnine, Vogu pa mora plačati 5300 Din za bolečine in bolniške stroške. — Isti dan se je zagovarjal Jože Pucar od Sv. Lenarta, ker je zabodel z noči pri Sv. Rupertu Ivana Mlakarja z nožem v spodnjo trepalnico levega očesa. Mlakar je bil ob soju, Pucar pa obsojen na enoletni zapor, a je vložil njegov zagovornik priziv.

Mlad sluga obupal nad življenjem. Pri Celju se je vrgel pod vlak radi nesrečne ljubezni Jakob Šket, 24 letni trgovski sluga. Kolesa so nesrečnežu zdrobila lobanjo.

Avtomobilska nesreča zahtevala smrtno žrtev. Pri Ljubljani je zadel tovorni avto tvrdke »Apetit« iz Kranja ob leseno ograjo, jo prelomil, padel v globino in pokopal pod seboj šoferja z dvema potnikoma. Šofer Mikolič je ostal skoraj nepoškodovan, 36 letni delavec firme »Apetit« Jože Roter je obležal radi čisto razbite lobanje pri pričrti mrtve, njegovega brata Franca Roterja so prepeljali s prebito lobanjo v nezavestnem stanju v ljubljansko bolnico.

Oje od voza hudo poškodovano starko. Na cesti pri Litiji je udarilo oje od voza in je hudo poškodovano 65 letno kočarico Julijano Škorjanc, katero so predali v ljubljansko bolnico.

Neznanci izropali cerkev. V noči od sobote na nedeljo so neznanci vlomili pod Rožnikom pri Ljubljani v cerkvi v Kosezah. Odnesli so iz tabernaklja novo monštranco ter ciborij s sv. hostijami. V zakristiji so razbili omaro, ukradli kelih, vlomili v vse nabiralnike in enega so celo odnesli. Cerkev je oškodovana za 8000 Din.

S tatvino oškodovan za 4000 Din. V Ljubljani v Bohoričevi ulici 16 sta dva neznana potepuha sunila iz stanovanja bivšemu krojaškemu mojstru Antonu Bizjaku štiri jurje vredno zlato uro z verižico in medajlonom.

Voz zdrobil vozniku lobanjo. Na Miho Tratnika, posestniškega sina iz Irče vasi pri Novem mestu, se je prevrnil z vinom naložen voz in mu je zdrobil lobanjo.

Avtobus zgorel. Dne 17. t. m. se je peljal g. Jos. Kos s svojim avtobusom iz Novega mesta proti Ljubljani. Pri Grmadi pol ure od Soteske proti Dvoru se mu je avtobus nenadno vnel. Trije potniki v avtobusu so se komaj rešili. Ljudje, ki so bili daleč v vinogradih pri delu, so videli goreči avto ter slišali pokanje in preskretanje plamena. G. Jos. Kos ima od avtobusa nekaj nerabnega železja. Bil je zavarovan za 40.000 Din, kar pa zdaleka ne pokrije nastale škode.

Roparski napad na stara zakonca. V Dobu pri Domžalah je bil izvršen roparski napad na zakonca Sotlar, ki sta na glasu kot štedljiva in petična. Še neodkrit tolovaj je smrtno nevarno

pobil s topim predmetom 70letno Frančiško Sotlar, ko se je vračala iz hleva od večerne molže. Za ženo je prišel pet let mlajši mož iz hleva, kateremu je razbojnič zbil iz rok luč in mu je prizadajal par ran na glavi. Starec pa je imel še toliko duhaprisotnosti, da je zbežal v hišo, se zaklenil in pričel klicati na pomoč in je moral napadalec pobegniti brez denarnega plena. Stanje pobite Sotlarjeve je tako brezupno, da zdravnik ni odredil niti prevoza v bolnico.

V kamnolomu mu je zdrobilo obe nogi. V Krvavem brdu pri Krašnji je v kamnolomu potulo in zdrobilo obe nogi 27letnemu posestniškemu sinu Ivanu Sušniku.

Večji in manjši požari. V vasi Pilatovci v okraju Crnomelj je nočni ogenj zajel celo vas in je do jutra zgorelo 19 poslopij. Najhujše je zadel požarna nesreča tri posestnike. — V Zalogu pri Ljubljani je na delu požigalčeva roka, ki se s požigi maščuje nad pristaši JRZ in sicer iz jeze radi zadnjih občinskih volitev. Od sredi septembra lanskega leta do sedaj beležijo v Zalogu šest podtaknjenih požarov. V najnovejšem času je požigalec upepelil posestniku Mirku Gradiškcu v Zalogu 30.000 Din vredni kozolec. Orožniki so prijeli dva osumljenca, ki pa zavračata vsako krivdo. — 60.000 Din škode je povzročil požar, ki je nastal v šalovskem marofu na gospodarstvom poslopju trgovca Zige Frima. — V Ločici pri Polzeli je uničil podtaknjen ogenj kozolec posestniku Smrečniku. — V Moškancih pri Ptujju je uničil podtaknjen ogenj polovico tvornice za furnirje, ki je last tvrdke Ivana Ogorelec in dr. in je sedaj počivala. Škode je za 80.000 Din. — Na litijskem polju je pogorel 5000 Din vredni kozolec cestarju Francu Poglajenu. — V Brezulah pri Račah sta pogoreli zadnjo nedeljo pozno na večer gospodarski poslopji posestnikoma Karlu Habjanju in njegovemu sosedu Alojziju Baumanu. Skupna škoda znaša 60.000 Din. — V Farkašovcih pri Dolnji Lendavi je uničil ogenj štiri domačije in je povzročil 120.000 Din škode. — Na Radenskem vrhu pri G. Radgoni sta zgorela posestniku Jožefu Koler gospodarstvom poslopja in stanovanjska hiša, ki sta bila pod skupno streho. — V Grobljah pri Domžalah je začelo goreti 23. t. m. zvečer samostansko gospodarsko poslopje. Ogenj so pogasili gasilci in je škoda krita z zavarovalnino.

Dopisi.

Prevalje. Stara fregata strelja. V »Del. politiki« z dne 17. t. m. si dopisnik lističa »Del. politika« z vso silo zaletava v naš list. Po ukaz rdečih generalov ga nazivlja »tetko fronto«. V naslednjih vrstah pa milo jadikuje, kako je to mogoče, da list »Delavska fronta« prodira tudi v Prevalje. Nadalje tudi sprašuje, odkod denar ter, da kljub temu, da se je papir podražil že najdeš list »Delavska fronta« povsod. V zadnjih vrstah pa bobna, da je že naše delavstvo desetletja zvesto svojim načelom in da gotovo ne bo iskalo zavetja pod okriljem »tetke fronte«. Gospoda sodruga bi pa danes vprašali sledeče: Gotovo se še spominja in mu bo tudi v spominu ostalo vse žive dni, kako je pred mesecem dni nekdo nedeljo sedel ves čemerem v neki gostilni v Prevaljah in čakal in čakal, kateri bo toliko neumen, da mu bo članarino prinesel njemu lepo v roke. Pa na žalost baje ni bil nikdo tako bedast, da bi mu prinesel, češ: gospod sodrug plačam toliko in toliko za list, ki sem ga dolžan. O vsem tem je že naš list obširno poročal. Prav predrzno si pa upa trditi, da je že naše delavstvo že desetletja zvesto svojim načelom. Najbrž se mu je to sanjalo. Baš sedaj smo priče, kako zvesto se drže delavci na Lešah svojih vodij, kateri so se iz prejšnjih »voditeljev« pretvorili kar naenkrat v rdeče barone. Delavstvu so se očel odprle. Vendar pa dopisniku, ki se še vrta na komando rdečih generalov svetujemo, da takih neumnosti več ne čveka, ako hoče, da ga še tista trohica ne zapusti pri listu, ki še danes na slepo dere za njim.

Črna. Razmere pri obratu grofa Thurna v Čušemku so gotovo vredne, da o tem izve širša javnost. Pogodba, ki je bila delavstvu vsiljena, je tako prikrojena, da zaslužijo delavci pri najboljšem obratovanju čisto minimalne mezde. Ko pa začne primanjkovati vode, pa se zgodi, da zasluži delavec reci in piši pri akordnem delu 13 Din na dan. Pri tem pa je izpostavljen še raznim šikanam in premetitvam, kakor je pač trenutno kateri delavec pri sruču gosp. upravitelju. Zato je skrajni čas, da se je delavstvo orga-

niziralo ter bo potom organizacije zahtevalo svoje pravice po pravični kolektivni pogodbi, ki bo za vse sprejemljiva. Tistim pa, ki stoje še ob strani ter zabavljajo čez organizacijo, bodi povedano, da gremo neustrašeno preko njih in da ne homo priznali nobene pogodbe, katero nam bojo mogoče krojili ljudje, kateri mislijo samo na svoje koristi. Ob priliki se še oglasimo.

Zanimiv razplet v držav. nogometnem prvenstvu so prinesle zopet nedeljske tekme liginih moštev. Predvsem se je popravila Ljubljana, ki se je vsidrila spet na sedmem mestu. Gradjanski si je utrdil pozicijo na vrhu tabele, nevarno pa se mu bližata Hajduk in Jugoslavija. Slednja je najbolj presenetila, ker je s svojo rezervno igrala neodločeno z dosedanjim državnim prvkom BSK. Rezultati tekem so bili naslednji: Ljubljana—Slavija (O) 2:0, Gradjanski—Hašk 4:0, Concordia—Bask 5:1, BSK—Jugoslavija 2:2, Hajduk—Slavija (S) 3:1. Prvenstvena tablica izgleda sedaj takole: Gradjanski ima 20 točk, Hajduk 16, Jugoslavija 15, BSK 13, Slavija (S) 12, Bask 12, Ljubljani 9, Slavija (O) 8, Concordia 6.

Podzvezno prvenstvo ni prineslo v nedeljo nobenega posebnega presenečenja. Le zmaga celjskih Atletikov nad Čakovcem je nekoliko spremenila položaj. Prvenstvene tekme so se vršile samo v Celju in Mariboru. Atletiki so premagali v Celju CSK s 3:2, v Mariboru pa sta igrala Rapid—Celje 3:1 in Zelezničar—Maribor 3:0.

Nogometne zanimivosti. V nedeljo se je vršila meddržavna tekma med Avstrijo in Italijo. Za vsako državo sta nastopili po dve moštvi, eno na Dunaju, drugo v Vigevano v Italiji. Na Dunaju je prišlo med reprezentancama od srditih spopadov in pretepev, tako da je moral sodnik tekmo pri stanju 2:1 za Avstrijo prekiniti. V Vigevano je zmagalo italjansko moštvo nad avstrijskim 3:2. — V Stuttgartu je bila meddržavna tekma med Nemčijo in Francijo. Zmagali so Nemci 4:0.

Zimski sportniki so izkoristili v nedeljo zadnjo priložnost za tekme. Na Pokljuki se je vršilo tekmovanje v teku na 50 km, ki ga je dobil neprickavano Knap v času 3:25:45 pred Smolejem, Klančnikom, Mrakom in Jakopičem. — Na Vršču se je vršilo prvenstvo Gorenjske podzveze v alpski kombinaciji. V smuku je bil prvi Praček, drugi Zvan, tretji Heim, v slalomu pa zopet prvi Praček, drugi Heim, tretji Urbar, dočim je favorit za drugo mesto Zvan zgrešil vrata ter je bil diskvalificiran. Prvenstvo v alpski kombinaciji si je osvojil Praček, ki je pokazal sijajno formo.

Mali oglasi. Vsaka beseda samo 50 par. Male oglase je treba poslati vsaj do četrtega jutraj in jih je treba plačati naprej.

Pohištvo, stolce, posteljino, tapetniške izdelke, linolej, preproge, zavese, odeje, otomane, madrace, žične vložke, železne postelje, žimo, volno, vato in afrik kupite najceneje samo pri FRANJO NOVAK, Maribor, Vetrinjska 7 in Koroška 8.

Otroški vozički

v najmodernejši izdelavi
„Wanderer“
pokromana kolesa

motorna kolesa — šivalni stroji
po zelo nizkih cenah in ugodnih plačilnih pogojih

Franc Lepoša, d. z o. z.
Maribor, Aleksandrova c. 39

René Bazin

18

Žito poganja.

Roman.

Po stoštiriinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Čokan.

— Vam ni ničesar rekel!
— Na žalost!
— Meni pa navadno vse pove. To je, kar me danes jezi: ne vem... Oh, oče mi bo zvečer vse povedal... Prepričana sem, da bo isto storil tudi vaš. Glejte, krenila sta po mali stezi, ki vodi proti ograjenemu prostoru. Ni ju več videti... Toda, gospod, mislim na prejšnje pritoževanje, da ni sosedstva: vi bi vprašanje lahko razrešili.

— Kako?
Ta hip je mlad, neprisiljen smeh, hitrejši kot pamet, nepretrgan smeh, zazvenel v dan.

— Poročite se! Vodili boste svojo ženo na Vokréz. Moja prijateljica bo. Pa se bova obiskovali. Kaj ni to vse?

Tončka Žakmén je videla, da se Mihael ne smeje, da molči in blodi z očmi preko daljnih polj. Njena izurjena občutljivost, navajenost, živeti v bližini trpljenja, to jo je naučilo gledati jasno. Spoznala je, da ni razžalila, da je le nehote šla mimo boleče tajnosti. Vse njeno bitje se je zganilo. Ustavila se je, v hipu, kakor gospod Meksimé in gospod Žakmén in skoro na istem mestu.

— Poglejte me! je rekla.

Pred seboj je imel otročji obraz, a materinski radi sočutja. Dvignjen je bil radi najčistejše nežnosti, oči, vajene brati in pomilovati in katerih pogled je pronikal tako globoko v dušo, da je Mihael začutil, da je uganila. On, ki je tako malo odkrival

svoja čustva, primoran od življenja, da se je izogibal zaupljivosti, je bil nesposoben, da bi pokazal odpor proti čustvu, ali da bi ga vsaj zamolčal. Rekel je, ne da bi nehal gledati Tončko Žakmén:

— Res je, zelo sem nesrečen.
— Že dolgo?
— Vedno.

Sklenila je roke in njena lepa rumenolasa glava je naredila sočustvujočo kretcnjo.

— Jaz, ki me tukaj tako ljubijo, sem tudi čestokrat tožila kljub temu!

Njene oči so se dvignile proti kmetiji.

— Torej je, kar sem rekla v šali, bolj res, kot sem mislila. Ko boste poročeni, koliko stvari bo pozabljenih! Pustite me govoriti, kakor sem navajena. Zdi se mi, da niste nikak pustež; vi ste mož, ki trpi. Gorje pride in izgine. Žena mu bo branila, da bi se približalo, če je otrok tukaj uspel; toliko sem že stara, da razumem.

Mihael se je za trenutek ustavljal. Toliko iskrenosti, toliko očitnega zaupanja in skrito upanje, da bo potolažen, ga je pritegnilo. To je bil odgovor mladosti na klic druge mladosti.

— Jaz nisem izmed teh, ki morejo ugajati, je rekel Mihael.

Zardel je radi priznanja. Tončka ga je pogledala od vrha do tal, od tal do vrha ter mu rekla z resnim obrazom:

— Zakaj pravite to? Resnično, preslabo sodbo imate o sebi in vi nas obrekujete. Večina žensk je kakor jaz, mislim, manj občutljiva za letopo potez pri možu, ki ima lepo dušo in obraz nikdar ne odbija, kadar je na njem lepota volje in pravičnosti.

Dal ji je roko.

— Hvala... Navajeni ste, da tolažite, gospodična, to vidim... Toda treba bi bilo, da bi to mno-

gokrat slišal, da bi mogel verjeti. Mnogokrat mi govore o nasprotnem...

— Če ni treba drugega kot to, bom vam jaz ponavljala!

— Dvakrat ali trikrat se bova kvečjemu videla in lahko boste pozabili!

— Nikdar ne pozabim. Prišla vam bom to reči tudi v Fontenáj če treba! Na Vokréz sem zelo prosta.

Sedaj se je smejala. Vrnila sta se na sončno pot. Hodila sta hitro. Pri izhodu iz gozda sta zopet našla generala in gospoda Žakména. Moža sta soglašala. Zadostovalo je, da se je človek o tem prepričal, če je videl fizično popušcanje, ki se je kazalo pri enem in pri drugem, zapuščenost, neke vrste utrujenost, ki je sledila živahnemu razgovoru.

Toda senca zadrege je ostala pri sporazumu. Tončka, še premlada, da bi vse opazila, ni videla v veselem očetovem razpoloženju, ki ga je imel še preden je ona prišla ter nenadno oveseljenje ko jo je gledal, kakor novo pričevanje nežnosti in očetovskega ponosa, ki sta se izražala vsak dan na tisoč načinov. Toda Mihael se je zmedel, ko ga je gospod Žakmén prijel za roke in mu s hitrim in presunljivim glasom rekel:

— Moj dragi sosed, prosim vas, da mi oprostite, ker sem vas danes kar zapustil, pa saj ste bili sedaj bolj veseli, kakor bi bili med nama; toda upam si vam reči, da ste imeli v Fontenáj dober vpliv. Človek dobrote in uspehov ste.

— Upam, da bodem še naprej, je rekel Mihael.

Gospod Žakmén je zatrepetal in njegov pogled je izrazil presenečenje.

— Gotovo, moj dragi prijatelj, ostali boste, kar ste... O tem ne dvomim.

(Dalje sledi)